

Abonnement pour un an

300 piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Avril No 226

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ہ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکسچی سنہ

نومرو ۲۲۶ - ۱۵ نیسان ۱۹۲۷

عمومیه ده بیوک اعزه نك [اولیای عظامك] بمیز سجیه لرینی
تشکیل ایدر . خارق العاده و طبیعت بشرک فوقنده قوتلی
انسانلر اولدوقلرینه، دیگر لرندن داها زیاده مکمل موجودلر
بولوندوقلرینه، الهک دیگر انسانلردن داها زیاده مشفقانه
نظرله باقدینی کوزده لر، حبیب لر اولدوقلرینه، غرور،
اونلری اقناع ایدر؛ مذلت Humilité [*]، برعزیزده ،
برولیده ، اکثر احوالده ، دیگر انسانلرک غرورندن
داها اینجه ، داها قورنازجه بر غروردر . يك کولونچ
بر غرور واردر، که اوده فطرتک ، خلقتک تمایلات
طبیعیه سنه قارشى انسانی بر جدال دائمییه سوق ایدن
کبر و غروردر !

مبحث 151 طبیعت بشریه بوزور دکلر؛ طبیعت بشریه
نوافقه اتمیه بر اضمحلال انسانه ایچونه دکلر .

بشرک طبیعتنه توافق اتمین بر اخلاق انسانه او یغون
بر ماهیتده اصل دکلر . فقط، طبیعت بشر فساد و غرامشدر،
دیه جکسکزر . بو، سوزده فساد نهدن عبارتدر؛ بوفساد،
متخلق اولدینی احتراصاتده میدر؟ فقط احتراص Passion لر
انسانک جوهرندن ، اصلندن دکلدر ؟

سعادت نه فائده لی اولان شیئی ویا فائده لی ظن ایتدیکی
شیئی انسانک آراماسی ، آرزو اتمه سی ، سومه سی لازم
کلمزی ؟ کندیمی ایچون ناخوش یا خود مهلك اولدیغنه
قائل اولدینی شی دن قورقاسی قاچیماسی ایجاب اتمز ؟
احتراصلرینی نافع موضوعلر ایچون اشغال ایدیکز رفاه
وسعادت بوموضوعلره وابسته قیلکز ؛ محسوس و معلوم
سائق لرله کندیمسی ، کرک نفسنه ، کرک آخره زیان
ویره بیله جکشی لردن اوزاقلاشدیریکز ؛ بوسورتله انساندن
معقول و فضیلتی بر مخلوق یاپارسکز . احتراصسز بر
آدام ، اسائنمه ده ، فضیلتده اهمیت ویرمز ، بونلرک
هر ایکسینه ده لاقید قالیر .

مقدس خواجه لر، راهبلر، خاخالر... بزه ، طبیعت
بشرک بوزوق، فاسد اولدیغی هر لحظه تکرار ایدیور .
سکز ؛ هر بدنک [تن Chair ک] یواندن صابدیغی بزه

[*] ای مذات را رواجی داده در بازار عشق

عزت وشانرا از اوج عز وشان انداخته ! [عرف]

رسملرینی کندیمسنه کوستروب (فرام فرام) دیدکجه
رسمی طانیور کبی دورردی .
آراهه آتلی ایچون آلتان آرابالرک آنبارینه بویوک
فاره لر داداندقلری ایچون برقابان تدارکنه مجبور اولدق .
ایلك طوتیلان فاره یی وبونک صوده بوغوله رق
اولدیرلیدیکی کورن فرام یرته سی کیجه دن اعتبار آهر کیجه
ایکیشر اوچر فاره طوتارق اولدیرمه ک باشلادیغی ایچون
بش اون کون صوکر اوده فاره دن اثر وقایه حاجت
قالمادی .
ابوبکر مازم

عقل سلیم

محرری : راهب زانه مهله

خلاصه کلام ، (عیسی) نك علوی اخلاق [!] بی طرف
اولماسه ییدی [غیر متعرض اولماسه ییدی ، قاتلوا الکفار
جمیعاً دیمش اولسه ییدی] جمعیت بشریه نك بتون رابطه لرینی
چاک ایدردی .

عالم ایچنده یاشایان برعزیز، برولی الله، چولده یاشایان
برعزیزدن ، بر ولی الله دن داها زیاده مفید بر موجود
دکلر ؛ عزیز Le Saint ، عالمه نشئه سزلك ، خوشنود .
سزلق واکثریا عربده کنیرر ؛ غیرت دینه سی . .
اجتهاد Opinion لرله یا خود کبر و غرور اثری اولارق
سماوی الهاملر تلقی ایتدیکی خواب و خیال لر Rêves له
کندیمسی جمعیتک اذهانی تخدیشه مجبور ایدر . بتون
دینلرک وقایعنامه لری ، الهک اک بیوک جهول و شانی نامه
دنیا به کتیرمش اولدوقلری تحریبات ایله معروف ،
بی آرام ، آله آووجه صیغماز ، فسادجی اعزه ایله
دولودر . ثبوت عزتده یاشایان اعزه فائده سزدرلر ؛
اعزه نك عالم ایچنده ، بین الخلق یاشایانلری ایسه ، اکثریا
تهلکلی درلر .

بر دول ویناماق افتخاری، احق آحادناسک نظرنده،
غریب بر سیرتله ، شهرت بولماق آرزوسی ، صورت

آشنا

صوك اقشام قارشىكده بونم اكيلدى،
 سن ده بيم قادار كدرلندى كدى،
 كوزلك اوزمان مغرور دكيلدى،
 بر دامله آنسزین سوزولدى، ايندى .
 باغچه لردن كان كان سسله ،
 يورغون ييلدیزلك تسلیسه
 هر آقشام بوبرده صباحه قادار
 كوزلم اونارین كوكلكه كى آرار .

کیمسه سز یوللرده ، دورغون صولرده
 بر شفا آرایان وکلم یورولدی
 مجهول بلده لردن کان روزکارده
 اواسکی آشنا ماتمی بولدی .

صالح نکی

اجزاجی حسام الدین بك

اجتهاد قارداش لر مزدن اجزاجی حسام الدین بكك
 قونیه ده ارتخالی درین بر تائرله خبر آلدق . حرونجیب
 روحلو آرقاداشمك عائله سنه كندیلریله و كندیلری
 قادار محزون و پریشان اولدیغمیزی عرض ایدره ز .

قوم وجوده کتیرمش اونى اداره ایتمش ، بسله مش ،
 حضور وعزت Sainteté مقامنه کوتورمش ، الله حبیب
 قيلمش ، اوندن اللهك معبدی [Temple de Dien] یا ایتمش
 اللهك غضبندن ، معصیت ابتلا سندن تخیلص ایتمش ،
 بو قومه قانونلر ویرمش ، بو قانونلری قلبنه حك ایتمش ،
 بو قوم ایچون نفسی اللهه قربان ایتمش . شیطانك باشی
 ازمش در ، الح ... [۰] . بوبوك آدام اوزرلرنده ، الهی مسیحك ،
 بحث ایتدیكى نتایج اعجازکاری ، بو قادار طمطراق ایله
 بحث ایتدیكى نتایج اعجازکاری وجوده کتیردیكى قومی
 بزه گوسترمه یی اونوتمشدر . شیمدی یه قادار بو قومك
 یر یوزنده اصلا موجود اولمادینى کورولمکده در .

باغیر اراق سویله یورسکیز ؛ طبیعت آرتق بزه یونسز ، سفیهانه
 تمایللردن باشقا تمایللر ویرمه یور دیورسکیز ؛ شو حالده ،
 بو طبیعتك کمال ابتدائیسنى محافظه ایدمه مش ویا محافظه
 ایتمه سنى ایسته مه مش اولان الهی اتهام ایدیورسکیز .
 اکر بو طبیعت [یعنی انسانك خلقی] بوزولدی ایسه
 الله نه ایچون تعمیر ایتمه دی ؟ نه ایچون دوزه لتمه دی ؟
 خریستیان .. در حال ، انسانك طبیعتك تعمیر ایدلدیكى
 خدا سنك [یعنی عیسی نك] اولومی خریستیانی یکیدن
 تمامیتنه ارجاع ایتدیكى تأمین ایدر .

جواباً اوکا صورارم : شو حالده ، بر اللهك اولومنه
 رغماً طبیعت بشرک بوزوق بولوندیغنی ناصل اولبورده
 ادعا ایدیورسکیز ؟ شو حالده ، سزك اللهكز تماماً بوش
 بوشنه اولمشدر ؟ اعتقاد کزحه ، علمده دائماً اجرا ایتمش
 اولدیغنی قدرت و سلطنتی ، شیطان ، حالا محافظه ایدیورسه ،
 اللهكزك قدرت مطلقه سی و شیطان اوزهرینه غلبه سی
 نروده قالیور ؟

خریستیان الهیانه نظراً اولوم معصیتك ، «زنوبك
 كفارتی» [۰] بر آدامك اولومنه دائماً الهلك غضبنك
 فوق الطبعه اثری نظریله باقان بعضی زنجی و و خشى ملتلك
 دوشونشنه خریستیان الهیانك بو دوشونشی ، بواجتهادی
 موافقدر . خریستیان لر کندیلیری حضرت عیسی نك
 کناهدن تخیلص ایتمش اولدیغنه کمال قطعیتله اعتقاد
 ایدرلر ، حالبوکه کرک کندی دینلرنده ، کرک دیگر
 دینلرده انسانك موته محکوم اولدیغنی گوره ییلرلر .

حضرت عیسی بزى معصیتدن تخیلص ایتدی
 دیمك ، اشکنجه یه کوندردیکنى کوردیکمز حالده بر
 حاکم حقتده ، مجرمی عفو ایتدی دیمك دگلمیدر ؟

صحت ۱۵۲ -- راهب لرك الهی حضرت عیسی مقننه
 اکر دنیاده بتون اولوب بیتن لر اوزهرینه گوز
 قاپا یاراق ، خریستیان دینك طرفدارلرینه اعتماد ایتك
 ایسته نیلسه یدى حضرت عیسی نك ورودینك ماتلك
 اخلاقنده اك اعجاز آنکیز انقلاب و اك تام اصلاح حصوله
 کتیرمش اولدیغنه اینانیلیردی . « مسیح ، Pascal »
 نظراً ، یالکیز باشنه کزیده عزیز و منتخب بیوک بر

میت ۱۵۴ — کنافرنک عفری عقیده سی راهب لک
منقنه اولور او ایجاد اولونمشر .

کناه ایشله مهیه بر انسانک شدید بر آرزوسی اولدینی
وقت ، الهی همان هیچ ده دوشونمز . بوندن باشقا
ایشله دیکی جنایت نه قادر شذیع ، وحشیانه اولور سه اولسون
حقننه ویره جکی تجزیه قرارلینک شدتی بو الهک ،
کمال لطف و مرمندن ، تخفیف ایده جک اولماسیله دائماً
افتخار ایدر . [*]

هیچ بر انسان ، سیرتک یعنی اعمال و حرکاتک
کندیسی محکوم و عذاب جهنمه عرض ایده جکینه
جدی بر صورتده ایناماز . اکثریا کندیسی تیره تن
مدهش بر الهدن هر نه قادر قورقه ده ، انسان ،
شدتی بر صورتده میل و احتراصی حرکته کلدیکی وقت ،
ترک عنان ایدر و درحال ، فکری کندیسی تأمین
واراحه ایدن غفور الرحیم الهده باشقا بر شی گورمز
اولور . فناقمی یاپور ؟ بو فناقی تعمیر ایتک ایچون زمانی
اولاجاغی امید و برکون بوندن ندامت و استغفار ایتمی
کندی کندینه وعد ایدر . دین اجزاخانه سنده وجدانلرک
ألمی تسکین ایتک ایچون هیچ شاشماز ، رجه لر ، علاج لر
واردر ؛ هر ملکته ده ، راهب لر ، الهک غضبی تسکین ایتمه ک
اعلا سرلرینه واقفدر لر . بونکه برابر ، اکر الوهیتک ،
دعالمه ، نذر لرله ، قربانلرله ، کفارتلرله تسکین اولوندینی ،
بو واسطه لک استعماله غضب الهک زائل اولدینی دوغرو
ایسه انسانلرک یولدن چیقما لرینه ، سیئات ایشله مه لرینه
دینک بر مانع تشکیل ایتمه دیکی سوبله مکده . انسان حقی
اولور . انسانلر اولاً کنه ایشلرله ، متعباً ، الهک غضبی
تسکین ایتک چاره لرینی آدر لر . جرملرک عفو
و مغفرتی وعد ایدن هر دین جنایتلردن بر قاچ کیشی
منع ایدر سه اکثریت عظیمه فی فئالق یابمایه تشجیع ایدر .
حرکتسز لیکنه رغماً ، اله ، دنیانک بتون دینلرنده

شکسپیر Shakespeare

خریستیان ملتلرک اخلاقی بر آز تدقیق و معاينه
اولونور و راهب لک سرزنش لری ، شکایتلری دیکه نیلیر سه
بو شکایتلردن استنتاج ایتمهیه مجبوریت حاصل اولور ، که
بونلرک الهلری اولان (حضرت عیسی) نمره سر ،
یهوده و عظم ایتش ، موفقیتسز اولمشدر و قادر کل اولان
اراده لری حالاً انسانلرده بر مقاومت تصادف ایدیور
و بو اله بو مقاومت با غلبه ایده میور ، یا خود غلبه ایتک
ایسته میور . بو امام الهینک ، تمیذ لری طرفدن پک زیاده
حیرانیت کوسته ریلن و پک آز اجرا ایدیلن اخلاقی .
بر عصرده ، سرای سماوی [Conr celeste] ده یاریدلماق
شان و شرفنه منحصر نائل اولاجاق [!] یاریم دوزینه
مجهول اعز ه دن ، متعصب و آدی صانی بللیسز پاپاس دن
غیری کیمسه تعقیب ایتمه مکده در . بو الهک قافی هاسنه
معصیت دن تخلیص اولونمش بولونما قله برابر متباقی انسانلرک
جمله سی ابدی آلورک طعمه سی اولاجاق .

[*] ۱۹۷ نومرولو (اجتهد) مجموعه سنده دین و تربیه
و جدانیه عنوانی و محب اکر ممز ناجی پاشایه جواباً یازیلش
اولان مقاله یی ده همه حال اوقویک .

«مزارقلم، دنیانك حقیقه» ابدی حضور و مسالمت
حکم سورن یکانه یری در .

مبارزه سز، ضدیت سز، جمعیت لر، اُك خواب آلودییر
او یوشوقلق ایچینه، اُك تهلکلی جمود حائنه دوشر لردی.
بوتاماً دوغره در. یالکز بویوک خطا حربك، انسانیتده
یکانه شکل مبارزه عد اولونماسی در. بونوع قاریشیدیر مارلر،
بونوع التباسلرک چوق در. اُك بویوک فیلسوفلر، کائناتک
بیر کون بیر موازنه نهاییه واصل اولاجاغی قبول ایتمکده درلر.
بواحوال هیچ بیر سیر و حرکتک بولونماسی کبی تلقی
اولونیور . [**]

حال بو، که موازنه محرک لک استدامتی دیمکدر .
ا کر کره ارض، یارین برنجی ثانیه ده ۲۰، ایکسجی
ثانیه ده، ۱۰، اوچونجی ثانیه ده ۱۰۰ کیلومتره لک مسافه
قطع ایتیه باشلا یاجاق اولسه یدی منظومه شمسیه نك
موازنه سی مختل اولوردی . فقط ثانیه ده ۲۶ کیلو متره
سرعت طبیعی سیله حرکتده دوام ایتدی که منظومه شمسیه
موازنه اوزره قالیر. موازنه، اُك دهشت بخش سرعتلری
تضمن ایده بیلیر . عینی صورتله، اُك شدید مبارزه لر
انسانیتی تحریک ایده بیلیر؛ حرب میداننده، بیر تبحری
حیوانلر کبی بیر ییری بارچالاماق مقتضی اولماق سزین،
هر طرفده، هر ساعتده، هر دقیقه ده فعالیت، احتراض
بولونه بیلیر . حق شدت حرکتک، ملحه لک ندرتیه
مبسوطاً متناسب اولاجاغی اثبات ایدیه بیلیر . حرب،
حقیقت حاکمه توقف ذهنی بی بناء علیه حرکات دماغیه نك حد
اصغریسه ارجاعی موجب اولاراق، بیر شورش وعدم
آسایش حصوله کتیریر. آسایش وعدالت ایله یعنی صلح ایله
ذکای بشر بویوک بر وسعت وقوت آلیر . بناء علیه
حرکات دماغیه سرعت کسب ایتمکده دوام ایدر .

بعضی غایه لره وارماق ایچین بر اصول اولدینی حالد اولنی

[**] ابوالعلاء المعری :

ضجعة الموت رقدة یسترع الجده
م فیها والعیش مثل السهاد

دیورکه : « اولونك صبرتی اوستی یانماسی جسمک استراحت
ایتدیکی بیر نبذه او یقودر. حیات او یقوسز لقه مائل در» دیمکدر.

ج . ه .

حقیقی بر پوته Protée در . راهب لری اونی کاه علف
وشدته مسلح کاه رافت و حلم ایله دولو؛ کاه ظالم،
طاش یورکی؛ بعضاًده کنه کارلرک ندامت لیله و کوز
یاشلریله قولایجه مرسته گلیر کوسته ریرلر . بالنتیجه
انسانلر آلهیتی آنجاق اُك زیاده منافع حاضره لرینه او یغون کلن
جهتدن درپیش ایدرلر. دائماً غضبناک بر الله، کندیسنه
تعبد ایدنلری بیقدره بیلیر یاخود اونلری یاسه دوشوره
بیلیر ایدی؛ انسانلر ایچون، حدته کلن وحدتی کچن بر
الله لازمدر . ا کر حدتی بعضی قورقاق روحلری
قورقوتورسه، ایرکچ آلهیتله او یوشماق وسائطنه مراجعت
ایتمک فکر نده اولان جباله فنا آداملری ده فنالق یایمایه،
الوهیتک غفور الرحیم لکی، تشجیع ایدر. ذاتاً سزاجلری
اقتضاسی اولاراق فنا لخدن محتب و فنالق یایمایه غیر متایل
اولان بعضی قورقاق زاهدلر اللهک حکملری قورقو
ویریرسه، ضرائف غفر الله لیه، بوخزاشدن تماماً دیکرلری
کبی متمتع اولاجاقلرینی امیدایده بیلن اُك بیوک جانلری دخی
تا کرینک مغفرتندن ده بیوکمی کنهم؟

دیهرک جنایتلر، ایشله مهیه هر نعنه بی یمیه تشجیع ایدر.

[دوام ایده جک]

[۵] پک چابوق اطوار و افکارینی دیکشدرن بوقلمون
شعار شخص دیمکدر. اساطیرک Protée سندن آلمشدر .
Protée بر اله در، که Neptun ک اوغلیدر؛ اکثریا صورولان
سوالره جواب ویرمکدن، سوبله مکدن امتناع ایتمکله و سوال
صورانلردن قورتولماق ایچون آنی بر صورتده شکل و صورتی
دیکشدره بیلیمکله متمیز ایدی . ج . ه .

مخاربه یکانه شکل مبارزه می

مخاربه مداحلری تماماً حقی در : مبارزه حیاندیر .
حیات، دائمی بیر جدالده محیطک عضویت اوزره رینه
تأثیری و عضویتک محیطه قارشى عکس العملیدر . سکون
مطلق، حرکتک انقطاعی، بیر نتیجه، بیر خیال مطلق
اولوردی؛ زیرا ماده و حرکت بیر وعینی شیء در، که
ذهنمزک بیر عملیه نفسیه سیله یکدیگر نیدن آیری یوروز .

انسان، هیچ بیر آرزوسی قالمادینی یعنی آرتیق
یاشامادینی زمان مبارزه دن فارغ اولور . مبارزه کسلیله،
کسیلمز دورغونلق و اولوم ظهور ایدر .